

Izhaja razen ponedeljka in dneva po  
prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: KRŠKO.

Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.

Čel vodstvo državne  
licejske knjižnice  
v Ljubljani

# NAPREJ

Stane mesečno 25 Din,  
za inozemstvo 35 Din,Oglasi: prostor 1×87 mm 1 Din  
Maloglas: beseda 50 p. najmanj 5 DinDopise frankirajte in podpisajte,  
sicer se ne priobčijo. Rokopisi se  
ne vračajo.

Reklamacije za list so pošt. proste

**Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.**

## Stanovi, razredi in razredna nasprotja.

Kaj so razredi v družbi? Kakšna so razredna nasprotja, če sploh obstojajo?

Razgrnite katerikoli veliki meščanski dnevnik ali revijo, pa boste našli zatrdila, da razredov sploh ni. Tisti, ki propagirajo razredno vladno, netiljo razredni boj in izpodkopljujejo sedanje institucije, so po nazorih takih listov in revij sovražniki, nevarni sovražniki pravih ljudskih interesov.

Posebno pred volitvami se take trditve ponavljajo pogostejše kakor navadno. Veliko časopisje piše o ljudstvu, ki je eno, nedeljeno na stanove ali razrede. Vsi imamo enake pravice, vsi enake priložnosti za uživanje dobrin, vsi enake dolžnosti do domovine. Na nešteti shodih poudarjajo politiki starih strank, da je njihova edina želja služiti ljudstvu, vsemu ljudstvu.

Ali — pri tem se spozabijo, pa zatrjujejo, da bodo, ako jih ljudstvo izvoli v razne zakonodajne zbornice, nastopali proti velikim interesom in proti tistim, ki propagirajo razredno vladno, v tem primeru proti socializmu. Ko izrečejo to, priznajo, da imamo razredna nasprotja in da so razredi.

Razred ki poseduje delavna sredstva, naravna bogastva, industrijo, velika posestva in drugo lastnino v velikem obsegu je posedujoči razred, z drugimi besedami kapitalistični razred.

Razred, ki dela za prvega, je delavski razred. Ta ne poseduje ničesar drugega kakor svoje roke in um, kar oboje prodaja na trgu delodajalcem.

Interes prvega razreda je napraviti čim več profita. To je mogoče z izkoriščanjem delavcev in konsumentov.

Interes delavskega razreda je, da si izboljša življensko stanje, da dobi čim več deleža od svojih produktov zase.

Nihče ne more zastopati interesov vsega ljudstva v državi s kapitalistično ekonomsko uredbo. Kdor prihaja pred ljudstvo s takimi trditvami, trdi vedoma neresnico. Interesi posedujočega in neposedujočega razreda niso in ne morejo biti enaki. In ker niso in ne morejo biti, imamo razredni boj — hočemo ali nečemo!

Delavstvo, ki prodaja svojo delavno silo delodajalcem, se je borilo, se bori in se bo borilo za svoje interese in proti interesom posedujočih slojev. Drugače ne more biti, ker bi bilo proti naravnim zakonom.

Bili so časi, ko so bile stanovske razlike bolj vidne, bolj naglašene kakor danes. Kmet in graščak nista imela enakih pravic. Prvi je bil tlačan, drugi gospodar, sodnik in poveljnik obenem. Dolžnost prvega je bila delati in ubogati brez ugovaranja, drugi sploh ni imel dolžnosti, ampak samo pravice. Predstavljal je vladajoči sloj, dokler ni padel fevdalni sistem, kateremu je nasledil kapitalistični, sedanji vladajoči sistem.

V evropskih deželah ni imelo neposedujoče ljudstvo do nedavnega časa nikakih, ali pa prav malo pravic. V zbornicah so imeli besedo edino posedujoči stanovi — veleposestniki, višja duhovščina, visoki uradniki, veletrgovci in večji obrtniki. Masa — kmetje in delavci — ti so bili brezpravna raja. Sodobni političarji niso trdili, da zastopajo interese vsega ljudstva. Mase sploh niso smatrali za ljudstvo v današnjem pomenu besede. Na Kranjskem na pr. smo imeli zbornico deželnih stanov, v kateri so imeli zastopnike sloji, kakor so prej navedeni. Državnih zborov v današnjem pomenu besede ni bilo. Bile so le zbornice višjih stanov — gospodarske zbornice, zbornice magnatov, zbornice lordov itd.

Interesi teh stanov niso bili enaki, zato je bil med njimi boj kakor je danes — le oblike boja so bile drugačne. Brezpravna raja — stan, ki sploh ni bil stan — se je borila v različnih časih pod različnimi razmerami na različne načine proti vsem posedujočim stanovom. Slednji pa so se borili med seboj, v kolikor so se kržali njih interesi.

Razne iznajdbe na polju tehnike so pričele postajati nevarne obrtnim mojstrom in fevdalcem. Ker je imela tehnika v sebi pogoje za razvijanje, je dala temelj kapitalizmu, ki je zapečatil usodo mojstrom in njihovi mali obrtnosti. Vsi skupaj, obrtniki, trgovci in industrialci so tvorili meščanstvo,

pa so se bojevali proti fevdalcem — takratnemu vladajočemu sloju. Porazili so ga — in sledil je prehod iz fevdalizma v kapitalizem, revolucija buržuaizije. Ta proces ni bil izvršen na mah. Fevdalizem ni čisto izginil. Še vedno so dežele, v katerih je še močno utrjen. Ampak to, kar je bil, ne bo nikdar več. Kar še ima v svojih pesteh, izgublja in bo izgubil.

Iz malih industrialnih delavnic so se razvile ogromne tovarne; vedno izpopolnjevana tehnika in nove iznajdbe za izboljšanje gonilnih sil so revolucionizirale produkcijo. Male zasebne oderuhe so nadomestile hranilnice in posojilnice, iz teh so se razvili bančni zavodi, zmerom večji, do današnjih velikih bank. Bankirji in velebankirji so del celokupnega ljudstva, istotako industrialci in veleindustrialci, veletrgovci in veleposestniki. Ampak njihovi interesi in interesi delavcev in malih kmetov se križajo — so si v nepomirljivem nasprotju. Bogastva se večajo — posledica moderne produkcije. Toda se stekajo bolj in bolj v blagajne nekaterih, neposedujoči sloji pa postajajo sorazmerno večji. Taki so zakoni sistema privatne svojine.

Henry Ford je liberalen človek, kakor nam pripoveduje. Baj je celo nasproten izkoriščanju delavcev in nekateri mislijo, da če bi bili vsi kapitalisti kakor je Henry Ford, ne bi bilo razrednega boja. Seveda se motijo. Fordova bogastva se večajo — vidno rastejo. Enako druga velepodjetja — trusti. Število delavcev se istotako večja — in delavci ostanejo delavci — podložniki trustov. Na eni strani dnevna plača, na drugi strani profiti.

Živimo v dobi, v kateri ljudstvo ni več tako brezpravno kakor je bilo. To je uspeh bojev izkoriščanih mas za več pravic, za boljše življenske pogoje. Ampak razredi so ostali in z njimi razredni boj. Samo njihova oblika se je spremenila.

Politične stranke, ki trdijo, da zastopajo interese vsega ljudstva in ne priznavajo razredov, so kapitalistične stranke. Ako bi rekli, da zastopajo interese privatne lastnine, ki je nagromadena v posesti nekaterih, bi jih tudi navedene mase hitro spoznale. Ako hočejo vladati, morajo igrati na tipke nevednega ljudstva. Opajajo ga s frazami o skupnih interesih vsega ljudstva in o škodljivosti razredne vlade. In vendar — kapitalistične vlade so razredne vlade. Drugače niso in ne morejo biti. Vse njihov aparat je zgrajen na razrednem temelju. Vsa njihova politična in gospodarska taktika je razredna.

Socialistična stranka ne propagira razredne vlade. Socializem hoče odpraviti razrede. In ko postanejo bogastva — danes v posesti male peščice ljudi — posest vsega ljudstva, ne bo več razrednih nasprotij, ker bodo razredi odpravljani.

Ekonomske sistem ni bil vedno tak, kakor je. Izpreminjal se je, razvijal iz primitivnih v višje, popolnejše forme. In izpreminja se naprej. Prihodnja stopnja je v socialistični gospodarski red. Ta se ne more preprečiti, toda lahko se ovira. Da bo ovir čim manj, je treba, da se delavski razred uči in usposablja za svojo veliko nalogo. Njegova šola je v socialističnem gibanju. Kdor se je brani, je tipka, na katero igra kapitalistični razred. Čim manj jih bo, tem prej bo kapitalizem odigral svojo melodijo.

— Proletarec. —

## Razno.

Vi, ki hočete »Naprej« kot dnevnik razširiti, da bo postal večji in cenejši, se morate najprej v svoji okolici pobrigati za nove naročnike.

Par sto korajžnih moramo še posebe zbrati, tako korajžnih namreč, da se ne bojijo biti v »Napreju« javno imenovani kot njegovi naročniki.

Kristanu in Korunu ne moremo z nobeno stvarjo tako brezpogojno zmešati šteno, kakor če jima pokažemo ne le račune ampak tudi delavce, ki te račune plačujejo. Če imaš »Naprej« za sept. že plačan, pošlji izjavo: »Strinjam se z objavo naročnikov.« Čim več nas bo takih korajžnih, tem prej bo konec »Socialistove« kristanovščine.

V »Ljudskem glasu« bodo naši čitatelji lahko čitali, kako znajo razni Kristanovi hlapci loviti nevedne backe. Ponatisnili bomo namreč članek iz »Socialista«, ki ga je spisal neki »Hitri računar« pod naslovom: »Iz Bernotovih javnih računov«. Neumnost in lopovščina sta v tem članku tako ozko zvezani, da ga moramo objaviti v tedniku, da ga spo-

znajo vsi naši. Pri tem se bo marsikdo naučil računati, ki je mislil, da že zna.

Nedeljski Radičev shod v Zagrebu je posetilo, kakor poročajo okrog 100.000 ljudi. Incidenta ni bilo nobenega. Radič je govoril kakor vedno, dosti pametnega, dosti zmešanega. Hvalil je republiko na vse pretege, pa se zelo pacifistično vedel. Opoldne je pozval navzoče k molitvi. V Zagrebu so aretirali dva omladinca, ki sta hotela na Radiča izvršiti atentat.

Na nedeljskem radičevskem shodu je pozdravil HRSS tudi — kdo? Tisti, ki je vedno tajil, da bi imel z Radičem kake zveze in to je gospod Albin Prepeluh, prijatelj g. Kristana in njegov skupni pisatelj »Podlpe«, lista, ki dela kulturni višini slovenskega proletariata sramoto, čeprav že tista kulturna višina nič prida ni, lista, ki ga hvali in priporoča »Socialist« kot list »naših zadržnikov«. Amen. P. s.: V istih dneh, ko je Abditus-Prepeluh hvalil »republikanca« Radiča, je pa šel Tone Kristan h kralju na ponovno avdienco. »Naši« zadržni delavci...

Razmerje do Rusije bo v kratkem razodel naš zunanji minister Marinković s posebno noto. V tej bo govor tudi o priznanju Rusije. Imenoval bo nadalje posebno komisijo, ki bo to vprašanje proučila. Pa požuri se naj, drugače si bomo priborili takšno slavo, da smo bili še kot država — opica drugih vzgledov zadnja opica med vsemi.

Tekom novembra bo uprava državnih monopolov pocenila vse tobake izdelke, pa zato, ker menijo, da bo letošnja letina dobra, ne zato, ker bi čutili, da bi bile cene pretirane. Prvič: slične vesti je uprava monopolov doslej še vsako leto razširjala in so se vedno izkazale kot laž. Drugič: Take vesti je uprava monopolov širila vsako leto vedno tedaj, kadar je bilo treba prikriti kak umazan kšeft, n. pr. prodajo našega dobrega tobaka za ničvredne inostranske sorte, pri čemer so seveda velike »zara-de«. Tretjič: Uvažujoc vse to, priporočamo tobakarjem samo eno: če ste možje, odpoveste se kajenju! To bo tudi državni monopol in njegove nečiste dobičke prisililo na kolena. Pa vsak naj pri sebi začne!

Todora Aleksandrova, vodja makedonstvujuščih, je bil v nekem pretepu med makedonskimi revolucionarji samimi ubit.

O najdbi manjkajočih Livijevih knjig o rimski zgodovini poročajo sedaj še to, da je njih »najditelj« dr. Martin Fusco izginil nekako kam. Rimski vlada je hotela poslati k njemu namreč komisijo, ki naj bi rokopise preučila, če so res pravi, obenem pa si jih je hotela vlada tudi zagurati, da jih ne bi kdo odnesel v inostranstvo.

Kovinarska stavka na Dunaju, ki se je med tem razširila tudi že na Gornjo in Spodnjo Avstrijo, na Solnograško in na graški okraj, je tako rekoč že zmagala. Podjetniki so klecnili in ponujajo pogajanja. To je delo trezne organizacije!

Na Dunaju zboruje kongres Mednarodne zveze poštnih, telefonskih in telegrafskih uslužbencev.

Na Madjarskem imajo Horthyjevo vladno, o kateri še nikoli ni bilo kaj dobrega slišati. Na sejah Društva narodov, ki prav kar zboruje v Ženevi, kakor znano, se ogrski delegati silno trudijo prepričati svet, da nimajo nikakšne armade in celo orožja ne. Socialistični novinar Ladislav Fenyves v Budimpešti, ki je pred kratkim odkril 3 nemške fašiste, ki so na sumu kot morilci znanega Erzsbergja in so se skrivali pri svojih madjarskih kompanjonih, je Horthyevcem pripravil zopet nemilo odkritje. L. 1921. je dobila Ogrska zakon o obvezni telovadni vzgoji vseh mladeničev od 14.—21. leta. Vsak moški v teh letih je moral obiskovati telovadno ure, če jih ni, je bil kaznovan za visoke vsote. Fenyves pa je našel, da so fantje telovadili tako in za tak namen kakor rekruti pri vojakih, vežbala se je torej na tak skrit način uprav velikanška armada. V zvezi s tem so odkrili še druge velike lopovščine. Tako n. pr. je tu in tam izostal radi nujnejših opravil marsikakšen delavski ali kmetijski sin od ekserciranja in bil zato obsojen na globo od 100—200.000 K. Če jih ni mogel takoj plačati, so prišli v hišo orožniki in kar zaplenili, kar jim je prišlo najprej pod roke. Ni treba poudarjati, da trpijo radi tega predvsem proletarci. Razumljivo je, da s takšnim načinom rekrutovanja ne bodo vzgojili baš zavedenih vojakov in kako dolgo se da vladati z



nasiljem, dokazujeta najbolj Italija in Španija, kjer že nevarno poka, pa se bo začelo rušiti prav tako tudi na Ogrskem. Tudi vse sorte jugoslovanskih fašistov bo vzel peklensček, ni drugače.

Komunistične organizacije na Slovaškem propadajo, propadajo kakor povsod drugod. Tekstilna organizacija je izgubila baje že dve tretjini članov; lesna, ki jih je imela prej vsaj 900, jih šteje sedaj komaj 30.

Francozi so izpraznili okolico Dortmund, Gelsenkirchens in Bochuma. Samo v Dortmundu je še večja zasedbena četa.

Glavni svet britskega strokovnega kongresa in izvrševalni odbor delavske stranke sta objavila skupno okrožnico, ki poziva poslance delavske stranke in ljudstvo k najenergičnejšemu nastopanju za sprejem angleško-ruske pogodbe v parlamentu.

Na Poljskem so našli za čas do 1. julija 137.000 nezaposlenih delavcev. Od 1. jun. do 1. jul. samo je naraslo število nezaposlenih 39.960, poleg tega je v juniju 1800 nezaposlenih delavcev odšlo na Francosko.

Primo de Rivera, španski Mussolini, je sam prevzel pred nekaj tedni poveljstvo nad španskimi četami, ki naj bi ustrahovale uporne Maročane. Kakor vsi njegovi predniki, ima tudi on izredno smolo. Mesto Tetuan, špansko trdnjavo v Maroku so popolnoma obkolili uporniki in se jim bodo morali baje oblegani Španci kmalu udati, ker jim bo v nekaj dneh zmanjkalo vode. Primo de Riveri slave in oblasti, Špancem pa diktature; temu se pravi sreča v nesreči.

Iz Londona poročajo, da je španska vlada že vse potrebno pripravila za umik svojih maroških čet. Iz Madrida pa poročajo, da se v zapadnem Maroku položaj španskih čet boljša. Seveda, tam kjer jih nič zraven ni, tam se jim dobro godi.

Na Portugalskem je vlada obvladala upor, o katerem ni svet nič slišal. Poročajo, da so čete spet prevzele kasarne in da je bila odrejena aretacija vodstva radikalne stranke. Po vsej državi vlada mir. Dokler nas ne bo kakšnega dne zopet presenetila vest o kakšni revolucijski polomiji, ki se je začela v državi, ne da bi svet o tem kaj vedel.

Neka zdravstvena komisija je v leningrajski gubernijski zdravstveno stanje otrok do štirinajstega leta preiskava inugotovila, da jih je 82,0/0 tuberkuloznih. Centralni odbor indijskega kalifata se je odločil poslati maročanskim vstašem veliko finančno pomoč, da bi njihovo gibanje čimprej zmagovalo.

Na Kitajskem so si izvolili novega predsednika, dr. Yeno, ki je v Ameriki študiral. In to bo ves uspeh kitajske revolucije.

Yellowstonški nacionalni park, največji park te vrste, po katerem se je tudi naš režim odločil napraviti nekaj sličnega v dolini sedmerih triglavih jezer. Ta park gori. Požara ni mogoče omejiti, tudi poročajo, da je v njem poginila zadnja bivolska čreda, ki se je še nahajala v Ameriki.

Sezona vstaj v Južni Ameriki. V državi Ekvador ob Velikem oceanu so se spuntali stari generali. Vlada je zbrala svoje čete, da „pomirijo“ upornike. Ekvador ima 1 1/2 milijona prebivalcev, med temi je največ Indijancev in zamorcev.

Čilenski predsednik je odstavljen.

Kupujte čevlje samo z znamko „Sloga“.

Ako plješ „BUDDHA“ čaj, živiš že na zemlji raj!

## Dopisi.

Sadist v Vestenovi tovarni v Celju. Znan pi-janec in kapitalistični priganjač Jakob Ambrož, sedaj nastavljen kot mojster v Vestenovi tovarni, je pravi sadist. Ima namreč posebno veselje, če ženske jokajo. svoje podrejene delavke tako sekira, da od jeze jokajo. Najbolj pa sekira tiste ženske, ki so duševno tako močne, da nočejo jokati. Izmišlja si grozovita povelja, da človek ne bi verjel, da more moč tako z ženskami postopati. Predno začne svo-je mučilno delo, se mora krepčati z alkoholnim moštom. Vsak dan si privoščijo med „truda polnim“ de-lom 1 1/2 litra mošta. Nemci imenujejo take pivce mošta „Mostschädel“. Nič ni čudnega, če je alkoholi-k sadist. Interesantno je to, da delavke še vedno niso strokovno organizirane. Bojijo se, da je znani Westenov prijatelj g. Avgust Kolenc v organizaciji. Povemo tem ženskam, da takih prijateljev ne maramo. Interesantno, je da se ženske ne interesi-raj za delavski abstinentniški pokret, da niso same abstinentke, četudi jih alkohol in alkoholiki bičajo. Da ne bo tako: zato postanite abstinentke, zato se organizirajte.

Meščanski sistem upravljanja javnih poslov omogoča tajne seje. Čim važnejša je seja z ozirom na ravnopravnost vseh občanov ali državljanov itd. tem huje se zaganja moč uprave ne svoj monopol tajnosti, da ga brani pred pravice žejnimi očmi jav-nega življa. Tudi seje, na katerih se obravnavajo zakoni in pragmatike za javne oz. občinske na-meščence in uslužbence, se vrše tajno, da je popol-noma nemogoče občanom zvedeti o svojih prijatel-jih in sovražnikih, da bi potem vedeli komu pover-jati upravljanje svojih pravic in postavljati svoje funkcionarje. Kapitalistični sistem se za to zahteva ljudstva niti ne poživlja, ker je v tem sistemu ljud-ska volja čisto navaden bluf, goljufija in pesek v očeh oslom in nezavednim backom. Ljudskih funk-cionarjev ta sistem ne pozna, ampak se dobro razu-

me samo na debelenje mošnje in trebušov posa-meznih doktorjev in takih ljudi, ki so se dobro pri-učili goljufanju, ker taki ljudje vzdržujejo kapitali-ze, da ne omahne pod psa. Pridro pa podpirajo te ljudske krvose nevarne ljudske mase, ki drve od enega fraka do drugega in iščejo med gnojem čiste bilke, na katere bi obesile svoje trpljenje za nekaj časa, da si popravijo žuljave rame. Gospod-je: od klerikalnega farja in advokata ter tovarnarja do najzadnjega klerikalnega klečaplazca — hlapca klerikalnega gospodarja in njegovega nadboga mo-loha, nadalje vsi ravno taki pri demokratih, katerim se prišeste še od denarnega sijaja obleščana masa učiteljev in profesorjev, torej inteligentov, vračuna-vajoč tudi celo vrsto duševno še nezavedajočih se javnih nameščencev in zasebnih uradnikov, ki no-sijo vedno takšen obraz in takšne znake, kakršne zahteva državno vodstvo — vlada in njihovi go-spodarji, veselite se sedaj, ko vam gre pšenica še vsaj v snelljivo klasje, ko bo tudi sneljivega klas-ja konec in bo samo še s poštenim gojenjem kruh pečen takrat bo konec vašega gospodstva, takrat bo konec vaših „mogočnih“ bogov in vašega pom-pa, takrat bo konec tudi tajnih sej, na katerih ba-rantate za delo in za duše onih, ki jih ni obdaril bog Goljuf ali pa boginja Podedovanje s svojimi kapitalističnimi darovi. Gospodje, dajte pregledati svoje šance, če že nimajo morda vse polno lukenj in luknjic, premislite o velikih zadevah in ne de-lajte tako neumnih ukrepov, kakor so razni kom-promisi, kajti čimbolj boste razdeljevali proletaria-tove svoboščine, na čim več delov jih boste kosali, čimveč kapitalistov boste poverjali z njimi, tem prej vas bo konec, tem prej bo konec vašega sistema, tem prej bo konec vaših tajnostnih in zavijanja-polnih dejanj. Proletariatu stje luč zmage kljub temu da ga hočete vi od njenih žarkov odvrčati z vsemi mogočimi pretvarami, kljub temu da mu ob-ljubljate najlepše raje v nebesih, kljub temu, da mu obljublimate, da ga boste z orožjem v roki branili pred sovražniki nasprotnih držav. Vse to je le bluf, gospodje, in proletariati nasprotnih držav uvideva ravno isto ter smatra vas za nasprotnike. — Eden, ki ni mogel na občinsko sejo v Celju, ker je bila tajna.

Celje. Odkar je nova vlada, so zginiti znaki orjunašev na celjskih ulicah. Tu pa tam se še po-javi kak mladenič dijak, ki se še ojunaci vtakniti znak Orjuna v gumbaico. Značilno je, da je imela Orjuna tudi pri železničarjih par pristašev. Eden izmed teh je neki Zorman, vlakovodja, kateri je bil narodni socialist, sedaj se pa repenči z listom „Orjuna“ v stanovanju in izziva profitorjunske stranke. Mi privoščimo Orjuni Zormanu, še bolj sposoben bo za Orjuna njegov sin, kateri ravnokar sedi v kajhi, ker je nekoga z nožem smrtno za-bodel.

## To in ono.

Prvo pero. Kdo je iznašel prvo pero? — Do leta 1870. so pisali dokumente z gosjim peresom. Gosje pero je bilo v modi zelo dolgo. Pred njim so imeli takozvani stylus pero iz trdega špičatega kam-na. V Konfucijevih časih so na Kitajskem že pisali s čopičem. Šele leta 1780. je uvedel Anglež Samuel Harrison pero iz kovine, ki pa ni bilo tako kakor je danes, ampak je bilo podobno dolgemu žeblju in je bilo na koncu nepreklano. Pero, ki se je natikalo in imelo na koncu in na straneh zareze, da je spuščalo črnilo in delalo črte debelje ali tanje, kakor je pisec ravnal s peresom, je spopolnil šele Jack Perry leta 1924 in neki Gillot v Angliji, ki je začel izdelovati peresa iz jekla.

Od kod pride kreda? Zaloge krede se naj-dejo v nekaterih krajih morakega obrežja. Kos kre-de, ki jo rabi učitelj v šoli, ko piše ali riše po črni tabli, sestoji iz ostankov tisoč in tisoč malih živali, ki so nekoč živele v morju. Vsa njihova telesa so izginila, ostal je le apnenec — kreda, ki je padala na dno morja kos za kosom ter se kupčila in sti-skala kose skupaj kakor stiskalnica, do trdega. Na tisoče in tisoče let je vzelo, da so se kupi nagro-madili v obseznosti kakor jih najdemo ob morskem obrežju. Ko je zemlja menjala svojo površino, so bili hribi krede vzdignjeni, da so gledali iz vode in tako bili dostopni človeku in učitelju.

Inserat za nebesa. Češki katoliški list „Sel-ka“ (Kmetica) je objavil pred kratkim sledeči in-serat:

„Srčno se zahvaljujem Devici Mariji, sv. Jožefu in sv. Antonu, ker so usli-šali moje prošnje.“

Če so svetniki vedeli, kaj je hotela kmetica, so morali čitati tudi časopise, seveda samo kato-liške, da zvejo, če je pomagalo. Tak način obče-vanja s svetniki pomaga gotovo — časniku, ki tak-šne inserate objavlja.

V nasprotju s taylorizmom, ki hoče človeka popolnoma zaslužiti stroju, deluje neka nemška skupina industrialcev, ki hoče doseči zvišanje pro-dukcije s tehničnim napredkom, toda z razvijanjem delavčeve volje do dela. V glasilu nemških indu-strialcev „Arbeitsgeber“ piše neki Anton Erkelenz takole: Vajneje je razviti nove sile kakor čuvati staro ropotijo. Le če bomo tehnično najbolj napre-dna država, bomo mogli izvršiti tisti del reparacij, ki ga je sploh mogoče izvršiti. Polemika proti teh-

ničnemu napredku trdi, da je tehnični napredek sa-mo enostransko delo podjetnika samega, podaljša-nje delavnega časa pa delo delavcev. To je krivo naziranje. Tehnični napredek je neločljivo zvezan z večjim učinkom dela; tehnični napredek pomeni hi-trejše misliti in odločnejše lotiti se česa in radi te-ga pomeni tudi: skrajšanje delavnega časa in zvi-šanje zaslužka, da se z boljšimi živlenskimi pogoji nadomesti večja uporaba duševnih in telesnih moči. Naši industrialci so daleč proč od takšnih spoznanj, na vseh svojih konferencah zahtevajo samo podalj-šanje delavnega časa in samo na tak način si ho-čejo obdržati konkurenčno zmožnost.

## Pismo iz Avstrije.

Danes — 11. sept. — ob 10. dopoldne so zastavkali dunajski kovinarji. Zahtevali so 15% po-višanje plače, a industrialci so jim to zahtevo od-klonili.

Stavka sedaj že nad 70.000 kovinarjev, zakri-vila pa je stavko buržujška vlada. Praykar je skle-nila tako visoko carinsko tarifo, da se bo vse po-dražilo, posebno pa življenske potrebščine. Potem ni čudno, da je zahtevalo boljše plače tudi delav-stvo, ker pa, kakor sem rekel, industrialci niso ho-teli ugoditi, je prišlo do stavke. 70.000 kovinarjev stavka samo na Dunaju, v vsej Avstriji jih je nad 300.000. Če se kapitalisti ne bodo kmalu uklonili, bodo zastavkale vse organizacije.

Vse delavstvo, ki še ni v stavki, je solidarno s kovinarji in vsak delavec plačuje sedaj še pose-bej 15.000 avstr. K na teden v stavkovni fond. Na-vadne prispevke in med temi neki del za bojni sklad plačujejo pa itak vedno.

Navedel bom, koliko navaden delavec zasluži in koliko plačajo za organizacijo in za brezposelne: Tedenska plača: 357.000 K t. j. 388 Din.

Odtegljaji:

|                         |                           |
|-------------------------|---------------------------|
| bolniška blagajna       | K 12.000—                 |
| za brezposelne          | „ 7.680—                  |
| za del. zbornico        | „ 450—                    |
| doklada za obratni svet | „ 3.900—                  |
| davki                   | „ 3.300—                  |
|                         | K 27.330— t. j. 2970 Din. |

Toliko odtegnejo že kar v pisarni. Za orga-nizacijo plača vsak na teden 5.100 K, za „Arbei-terzeitung“, ki jo ima tudi skoraj vsak naročeno pa 5.700 K, vsega skupaj na teden torej 38.130 K ali 41.44 Din.

Naše delavce prosim, naj si te vsote dobro pregledajo in preračunajo. Kaj bi rekli pri nas, če bi morali plačevati tedensko 41.44 Din — v svojo korist? Rajši si kupim par litrov vina! Reči pa mor-am in želel bi, da bi vsak videl, da čeprav avstrijs-ki delavci toliko plačujejo, vendar boljše živijo in so lepše oblečeni kakor jugoslovanski.

Vse to naredi organizacija in zavednost. Ra-zen prispevkov, ki sem jih naštel, pa prispeva vsak delavec še veliko za kulturne namene: pevska te-lovadna in športna društva, brošure, knjige itd.

Sodrug! v domovini, vzdromite se! Organi-zaite na vseh koncih in krajih, pa si boste izbolj-šali položaj.

Socialni demokrati so uvedli tukaj šole, ki jih vsak večer obiskujemo; šole za obratne zaup-nike, občinsko gospodarstvo, narodno gospodar-stvo, tehnične tečaje itd. Naš proletariati naj si jih vzame v zgled.

Sodrug! le v svet in šolo! Boste bolj zdravi in zavednejši. Kadar pa nekaj veš in znaš, je tvoja dolžnost, da poučiš sodruge v svojem kraju o vsem, česar si se sam naučil. Zato pa kapitalizem ne pušča rad proletorcev v svet in v šolo, ker se boji, da bi se ljudstvu odprle oči in bi ga ne mogel več izkoriščati. Seveda ni prav tako, kakor neka-teri naši ljudje govore, češ, ta da je bil v Nemčiji ali celo v Ameriki in je silno pameten, ker zna pripovedovati, kako hitro vozijo vlaki ali parniki in zrakoplovi, o organizaciji in politiki pa ne zna nič povedati. Zakaj ne? Ker se ni brigal za napredek. Tudi v tujini je bil le suženj kakor doma, in socia-listi mu ne moremo reči, da je pameten, temveč da je bedak. Kdor pa noče biti tepec, se lahko seve-da tudi doma uči in izobražuje. Šole so pa vedno boljše tam, ker je ljudstvo bolj svobodno in tisk bolj prost.

Če hočemo moderno državo, kakor jo pone-kod že imajo, se morata izobraževati predvsem kmet in delavec. Edino socializem pa ti pravi: Izo-bražuj se! Kapitalizem pa hoče, da hodi vedno le zabiti ko tele, namesto šole ti ponuja alkohol in procesije. — F. O.

## Proletarci!

Gostilne in kavarne, ki nočejo vašega lista, najbrž tudi vašega denarja ne marajo.

## Ustrezite jim!

Lastnik: „Sloga“, r. z. z. o. p.  
Izdajatelj in odgovorni urednik:  
Zvonimir Bernot  
(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)  
16. IX. Tiskarna bratov Rumpret v Krškem 1100